

ROMÂNUL

„Lumea veche e în prăbușire, — cea nouă se sbate în muncile nașterii. Neamuri, țări întregi sunt obiecte de experiență“.

(AL. VAIDA)

ABONAMENTUL: Pe un an . . . 120 Lei
Pe un an autorități, instituțiuni . . . 250 Lei

* ORGAN POLITIC ȘI SOCIAL *

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
A R A D Strada V. Alexandri No. 6.

Lighioane mercenare

Care ar putea fi mijlocul mai eficace împotriva unei categorii de oameni pentru a-și satisface stăpână dorință pe- miază caută prin mijloace auduloase să frustreze stă- de ceea ce se cuvine legal și prin o egală re- țizare, dela fiecare ce- țean al său?

Celitorul nu va bănuși i- ediat despre ce e vorba. Dar, de am frunzări prin ga- ețele minoritare locale, am putea găsi titluri alarmante, nu fără ironie la adresa fis- cului statului român pentru victimele de pe frontul fis- cal“.

S'a scris nu de mult, și azul îl reamintim numai ca pildă, — că la ușa unui mare salon de modă, frec- entat de doamnele de elită, s'a înființat, fără să fie aș- ptată, toba fiseului pen- tucă — vezi bine — pro- prietara aceluși salon n'a plătit ultima rată, „nein- semnată“ a impozitului.

Un ziar minoritar localnic scandalizat de procedeul or- ganelor chemate să adune trairii cu cari aceste sa- lone sunt impuse, a văzut în cele întâmplate un caz de martiraj, proprietara sa- lonului de modă fiind pre- sentată ca una care plăti- anul 50.000 lei impozit a fost decapitată fără milă de ghilotina finanței noastre.

E o singură pildă numai, și am citat-o ca cea mai nouă, seria cazurilor simi- lare fiind fără limită.

Ei, dar dacă e așa, — fie, ca să ne permitem și noi o întrebare: — oare, numai cu 1500 penghei să fie im- pus un salon de modă de I-ul rang, în Ungaria mult adorată — și nici nu la Bu- dapesta, Seghedin sau Sol- nok ci, de exemplu, în oră- selul Ciaba? Numai cu 1500 penghei?? — Avem date precise că nu! — Atunci de ce specularea unei situații, relativ mai dulce ca aceea din țara vecină!

Noi știm cazuri când ase- menea „victime de pe fron- tul fiscal“ își întrețin fami- liile în Ungaria, își risipesc banii în indeletniciri chiar suspecte și-și transportă te- zaurul la mesele verzi de cartoforie. Și știm și de un anumit vagabondaj mercan- til la toate „expozițiile“ și „târgurile demostre“ din Bu-

dapesta ca și la festivitățile Sfintului Emerich! Că-și pot permite luxul de a-și face apariția și la băile străine, de cum globul solar începe a-și revărsa belșugul cald, și asta o fi. — Dar indelet- nicirile clandestine cu măr- furi trecute peste frontieră??

Și, — totuși!...
Iată de ce titlul din frun- tea articolului și întrebarea cu care am început, pen- trucă am vrea să se sfâr- șească cu parada *coroanei de spini* ce și-o pun singuri minoritarii noștri!

Externe.

Negocierile dela Londra au fost cu prea puține rezultate, de aici odată cu reînțocirea lui Gan- dhi în India mișcările naționaliste au reînceput. Ca o consecință a acestora, la 4 Ian. s'a produs are- starea lui Gandhi de poliția engleză. Arestarea a fost motivată de agitația făcută de el în fa- voarea reînceperii acțiunii de nesu- punere civilă. Odată cu el a fost arestat și Pat I, președintele con- gresului naționalist. Ulterior aleși fiind alți președinți, între care Prasard, au fost și ei arestați.

Guvernul englez a publicat un comunicat prin care exprimă do- rința de a negocia mai departe spre a se ajunge la o soluție mul- țumitoare asupra chestiunilor constituționale.

Pentru „Curentul“

In cadrul unei mese intime, in jurul căreia se strânsese admi- ratorii Curentului și ai anima- torului, Pamfil Șeicaru, s'a săr- bătorit, într'o aleasă atmosferă, a patra aniversare a acestui ziar.

Cuvintele ce au fost rostite cu acest prilej au scos în evidență însemnătatea rolului pe care Cu- rentul l-a avut în acești patru ani de apariție în ziarisții ca și opinia publică românească. Căci Curentul a marcat fără îndoială un nou ritm în presa noastră post- belică. O ridicare a publicului cetitor, o intelectualizare a lui prin varietatea problemelor și

ideilor ce s'au tratat și nu co- borirea frazei la nivelul vulgului. Acestea au fost notele caracteriste pe care gazeta lui Pamfil Șeicaru le a adus în ziarisța noastră.

Este, ni se pare, ceace se poate numi cu drept cuvânt a face o reală operă de educare cetățenească și de ridicare a nivelului intelec- tual al marelui public.

Că a reușit această directivă se poate vedea din largul ecou pe care Curentul l-a avut în opi- nia publică și, în special, la intec- tualitatea orașelor.

Dar la această a patra anivers- are, e bine să mai relevăm un lucru, asupra căruia nu s'a in- sistat. Și facem acest lucru, fi- încă suntem dincoace de Car- pați, într'o regiune, care a cu- noscut nu de mult, dominația străinului.

Curentul a adus în acest Ar- deal, în care a fost și o bună tradiție gazetărească — și Ara- dulul îi revine un mare merit prin ziarele lui ante-belice, — a adus un real și imens serviciu unificării noastre sufletești.

In coloanele lui, cetitorii arde- leni au găsit în primul rând o limbă românească literară, pe care și au însușit-o zi de zi, pă- răsind unele expresii și forme străine nouă.

Problemele ardeleni au găsit un permanent ecou și totdeauna o permanentă cunoaștere a rea- lităților locale. In articole de fond sau in „Pagina Ardealului“, a fost aproape o identificare de fiecare zi cu necesitățile atât de multiple pe care noua viață ro- mânească le unea stăruitor și de pretutindeni.

Și, alături de această operă de zidire românească, Curentul a lăsat cu aceeași cetezanță, in străinele concepții, cari mai turbură din când în când viața Ardea- lului.

Atitudinea aceasta de fran- cheță, de obiectivitate și de cu- rajoasă desbatere a problemelor a plăcut aici, in Ardeal, unde s'a moștenit un cult al dreptății, din neamuri când această drep- tate nu se da Românilui. Iată de ce Curentul a pătruns in stra- turile ardeleni și este aici între cele mai cetite ziare.

Când se va înregistra odată, de cronicarul vremilor, opera de unificare sufletească a zilelor de azi, la loc de cinste fi-va și munca dăruită din inimă de către aceia care au contribuit, zi de zi, la această acțiune frumoasă și de bine prin coloanele Curen- tului.

„Românul“

D. Al. Vaida despre menirea „Chemării“

Cetim în „Chemarea“ din Cluj un articol interesant semnat de d. Vaida și îl reproducem în întregime tratând chestiuni de interes social.

„Lu nea veche — scrie d. Vaida — e în prăbușire. Cea nouă se sbate în muncile nașterii. Tinerimea tuturor neamurilor caută cărarea mântuirii sale din beznă haosului social economic, cultural. Doctrina nouă, metode de viață nouă se discută, se aplică. Neamuri, țări întregi sunt obiecte de experiență. Și totuși „ni- mica nu e nou sub soare“. Ceace pare nou e vechiu și s'a mai ivit, de nenumă- rate ori, în trecutul evolu-ției omenimei. Ilusia noului dă însă imbold acțiunilor de progreș. Mirajul „maibine- lui“ ne mână înainte, spre realizări. Cu toate acestea calea înaintării spre desăvâr- șire, parcursă de omenime ca și colectivitate în sute, ba în mii de ani, nu se poate evalua, fără a cădea în exa- gerare, decât în mărimi aproape imponderabile. E- normul progres tehnic și de civilizație, realizat în de- cursul trecutului ultimilor 150—200 de ani, nu a schimbaturile națiunilor așanumite culte, asupra tinerimei noastre.

E, desigur, interesant să le cetim și, putem desfășura multă iscusință ageră și is- tetime retorică, susținând ori combătând o teză me- sianică. Putem avea satis- facția de a impresiona ba-

de priceperea lui de a ști să adapteze partea de cul- tură și de civilizație pe care și-a însușit-o, firei genuine și intrinseci a colectivității, din care face parte. Căci numai clădind pe temeliiile firești ale însușirilor colec- tivității, se poate realiza păr- ticicica infinit de modestă, de contribuție la progresul omenimei. Cel ce altfel pro-

Al. Vaida-Voovod.

cedează zidește pe nisip o cetate de iluzii doctrinare, menite să se prăbușească, nelăsând urmă.

Care poate și trebuie să fie rostul și menirea „Che- mării“ în zilele ce le stră- batem?

Vărtej de idei și de doc- trine năpădesc din viața statelor străine și din edi- turile națiunilor așanumite culte, asupra tinerimei noastre.

E, desigur, interesant să le cetim și, putem desfășura multă iscusință ageră și is- tetime retorică, susținând ori combătând o teză me- sianică. Putem avea satis- facția de a impresiona ba-

chiar de-a „stupefia“ — mai mult ori mai puțin — pe auditori prin cita- rea unor nume — cu ori fără drept — celebre, de autori francezi, nemți, englezi, poate chiar ruși. La ce bun? Colectivitatea no-astră e nația românească. Ceace corăspunde instinc- telor și felului ei de a fi, —factori învariabili! — ceace se poate înfăptui în chip armonios, fiind în afinitate cu aceste instincte și fel de a fi, este bun. Căci repre- zintă un aport real și pentru capitalul cultural de progres al omenimei, din care, colec- tivitatea noastră, repre- zintă o părțică de înalte calități. Ceace e eterogen nu poate fi adaptat. Firea românilui se opune.

„Nu mor strămoșii niciodată, Răsboiul lor în noi și-l poartă, Căci li-e jărâna sfărâmată Dar' nu li-e dușmănia moartă“.

(Goga).

Crede cineva că prin ori ce mijloace de educație, de instituții, un Soliman ar reuși să schimbe pe Ro- mâni în Arabi, un Frederic cel Mare în Prusieni, un Vercingetorix în Gali, un Li-Hung-Tsang în Chinezi, un Mutsuhito în Japonezi, un Stalin în Ruși, un Mus- solini în Italieni, un Gandhi în Inzi? De ce să ne provo- căm atunci tot la pildele cutărilor ori cutărilor..

Nația românească, sub rap- port social-politic, are trei

Continuare în pagina II-a

Tribuna liberă*

Despre Palatul Cultural din Arad și despre alte Instituțiuni Publice

Pardon, eu nu mă bat!

„Dacă vei crede de bine să continui cu atacurile D-tale... voi afla alte mijloace mai eficace pentru apărarea prestigiului meu personal”.

(L. Nichi — Răspuns... „Aradul” 5.1.1932.

Așa își sfârșește dl director al Palatului Cultural răspunsul său la articolul prin care subsemnatul calm în fond și academic în formă, aduceam în discuție publică chestiunea Palatului Cultural din Arad și arătăm „concepția greșită” care prezidează la actuala lui conducere.

Dl Director avea tot dreptul să arate că greșită este concepția mea și nu a dsale, să invoace exemple și mărturii în favoarea tezei dsale, să continue sau să închidă discuția, după propriul său plac. Să nu amenințe însă cu „alte mijloace mai eficace...” pentru apărarea... a cui? a dsale? — dar eu nu l-am „atacat” pe dsa — atunci... a Palatului Cultural? Dar bine, Dle Director Nichi, Palatul Cultural poate fi apărat prin regulamente sau decizii, hotărâri abuzive sau argumente spirituale, în nici un caz însă prin lovitură de spadă sau înșepături de floretă.

D-ta ești, cred, stimată Coleg, un „spiritus rector” al acestei instituțiuni culturale și nu un intendent sau paznic care se repede la bătă sau pistol la cea mai neînsemnată lovitură în ușa ei principală.

Am adus în discuție publică rostul Palatului Cultural și cu el, concepția actuală a direcției în conducerea lui.

Dl Nichi și-mparte răspunsul în capitole: în cel dintâi mă pune în contradicție cu dsa (acesta îmi pare a fi drumul polemicii onorabile) și sfârșește cu un citat latin; în al doilea vrea să mă pună în contradicție cu mine însumi (interpretare greșită o ședință de comitet și o greșală de corectură) și sfârșește tot cu un citat latin; în sfârșit de încheiere, izbătește să se pună în contradicție cu propria dsale activitate culturală — și sfârșește cu „invoacarea altor „mijloace mai eficace” (aș fi suportat chiar și pe al treilea citat latin, de ar fi lipsit această nouă muză!)

Mărturisesc că nici eu „nu aderez la continuarea” polemicii, sub astfel de auspicii. Nu cunosc nici scrima nici boxul și nici n-am intenția să le „aprofundez” de-aici înainte.

Chestiunea Palatului Cultural rămâne însă deschisă. Voiu trata-o cu toată obiectivitatea în articole sporadice sau în serie, când îmi va veni mie bine, și dacă în treacăt voi atinge și pe actualul director al Palatului, să nu se supere colegul meu dl L. Nichi.

Va fi vorba despre directorul unei instituțiuni pusă la dispoziția publicului — în anumite condițiuni, firește. — Instituția este întreținută și îngrijită cu banii cetățenilor, iar directorul este plătit din punga contribuabililor. În aceste condițiuni eu sunt cetățeanul care plătește și care are drept de control asupra activității celui plătit. Să ne înțelegem. Nu vorbesc despre dl Nichi în nici una din ipostasele sale: civilă profesională sau comercială. L-aș jigni personal dacă aș micșora cu ceva onorabilitatea umană și capacitatea intelectuală a Dsale. În cazul acesta ar avea dreptul la satisfacții imediate. N-am cădere să apreciez în bine sau în rău, aptitudinile sale profesionale iar despre cele comerciale n-au decît să se declare clienții, nu eu. Am însă dreptul să pun în discuție activitatea directorului Nichi, la Palatul Cultural, fără primejdia de a mă pomeni cu un vârf de floretă între coaste.

Și aici chestiunea Nichi ia aspect general. Am dreptul, cred, să discut în public, deci și-n presă, activitatea oricărui demnitar public, salariat din contribuția cetățenească, și care are un titlu special cu care și-a câștigat demnitatea.

Dl Nichi mărturisește că la direcția Palatului Cultural l-a adus „invitarea unanimă a intelectualelor române din Arad”. Când? Acum vre o 12 ani! Hei, dar câte nu se pot simba în 12 ani! În primul rând simpatiile intelectualelor române din Arad. De care Dl Nichi trebuie să țină seama pentru că Dsa este în fruntea Palatului Cultural nu pe bază vre-unui concurs public, sau a vre-unei diplome eliberată de vre-o „Inaltă academie de studii de directori de palate culturale” ci tocmai pe baza simpatiilor intelectualelor române din Arad...

Pot scruta activitatea tuturor instituțiilor publice și a conducătorilor lor, pot critica blamând sau laudând aceasta activitate și nimeni n-are dreptul să-mi ceară satisfacție personală decât în două cazuri:

a. Când s'ar dovedi că sunt de vădită rea credință și falsitate în atuurile mele;

b. Când s'ar constata că sunt interesat personal...

Pentru că numai în aceste două cazuri critica mea ar urmări altceva decât interesul general.

În toate celelalte cazuri, rimarul — care n-a fost născut primar, Prefectul — care nu i absoventul nici unei școli speciale de prefecți, — consilierul județean sau directorul de instituție — cari n-au moștenit prin testament demnitatea dela vre-o rudă din America — sunt și rămân în posturile lor reprezentanți vremelnici ai opiniei publice, și în

D. Al. Vaida despre menirea „Chemării”

Urmarea din pagina 1-a

însușiri cari i-au asigurat existența în trecut, cari fac parte din eul ei colectiv. Acestea sunt constante-invariabile, cristalizate și ancorate în firea și caracterul ei. Conștiința națională,

Mândria țărănească, isvorată din dragostea de moșie.

Sentimentul atavistic-monarhic.

Orice idee de realizări, spre mai bine, trebuie să se întemeieze pe aceste 3 însușiri fundamentale și de neschimbat, ale colectivității românești.

Datoria „Chemării” este ca, ținând cont de aceasta stare de fapt, să serservescă, drept avangardă, partidului național-țărănesc și astfel țării. Precum în zilele grele acțiunea „Chemării” a dat viață a partidului, astfel „Chemarea” renăscută, înviorează prezentul neamului și pregătește viitorul luminos pentru întregul neam. Țina trează conștiința națională în sânul

elitei noastre intelectuale, în cadrele a tot omilor locale, — trebuințelor de li-care sunt tinerii, conducătorii de mâne ai Statului. Pregătească-se ca, înarmată cu conștiințe temeinice de drept public, să știe adapta constituția și metodele de guvernare, prin largă, cât mai largă descentralizare, ebrtate cetățenească, bunăstare, cultură și progres social-național, ale acestui popor de țărani.

Și țină vie străvechea credință monarhică în sufletul nației, credința că cheagul acestui neam, simbolul unității sale, temelia acțiunilor mari, generoase și cari garantează viitorul său își are izvorul în ideea monarhică.

Dar nu prin cuvinte frumoase, ci prin acțiuni hotărâte, de fiecare zi și organizate în toată țara, acțiuni vrednice de tineretul nostru doritor de mai bine, să traducă membri „Chemării” în fapte credința lor: Nație, Țărânie, Rege!

Rubrica grafologică.

„Eros Craișorul”, Cluj. Om dornic de a fi o autoritate, te crezi practic și inteligent. Ești un om, cu ceva simț muzical. Putere de viață, fluctuant știi să fii folositor energetic, cu sprijin de știință, zgărcit.

Popiliu E. Arad. Pedanterie, prea te judeci, materialist, multă fantezie Fire ușoară, slăbiciune de caracter, ipocondrie, nehotărâre, — îngăduitor, inteligentă. Puțin nervos, afemeiat, visător, multe șanse de reușită. Nu ai un crez, ideal, — pentru care să lupți să-l realizezi în viață.

Arad. Primadona. Z. A. Iubire de fast, generozitate, ve-

deri de asambli, orgoliu, presbiterie. Foarte energetică, dispusă spre răutate și ură, intuiție puternică. Foarte schimbătoasă, fără răbdare judecată clară. Inteligență dezvoltată. Respectă proprietatea altora.

Perversitate, spirit de dominație, inițiativă, precauție, vanitate, nuanță fină de idealism caracter fals.

Trimiteți într-un pic împreună cu cuponul de mai jos și 10 lei timbre fiscale, 10 rânduri scrise, din memorie, cu cernăală, pe hârtie neliniată, împreună cu arătarea sexului și vârstei aproximativ a Dv. sau a persoanei al cărei caracter doriți să-l cunoașteți și veți primi o analiză publicată în această rubrică sau prin poștă, dacă trimiteți timbre fiscale în valoare de 20 lei.

Analiza va fi amănunțită și precisă, cu cele mai bune sfaturi și indicațiuni, pentru viitor, ce vă vor fi de mare folos în viață. Adresați vă redacției ziarului Str. Alexandri 6

Cupon pentru grafologie

No. 8.

„Românul”

Familia SPĂTARIU aduce viile mulțumiri rudelor, prietenilor și tuturor cunoștințelor, cari au luat parte prin prezența lor sau prin scris, la marea durere ce a suferit prin pierderea prea iubitului soț și ta a Valeriu Spătariu.

Citiți și răspândiți „Românul”

COLOANĂ BUNULUI CREȘTIN

Părțile biserice

Precum fiecare stăpân al unei din familie cunosc părțile lor, tot așa se cuvine, care fiu al Bisericii să cunoască părțile clădirii bisericești și ierectele dintr'insă. Dacă nu știi, te simți străin în biserică iar cunoscându-le te împrietenești și simți ca acasă și trebuie să simți ca în casa Tatălui tău cerească. Acesta este scopul rărilor noastre. E dator fiecare să și mamă, frate și soră mare, să lămurească aceste lucruri și celor mici, începând cu Duminică sau sârbătoare, în care îi duce să asculte slujbele nezecești. Bisericile noastre azi se zidesc ca în vremea mai îndepărtată a creștinismului. Deosebirea e numai în puține materiale ale credincioșilor, cum a fost în toate timpurile, de parohia, sau comuna bisericească avea mijloacele trebuincioase bisericile se zidiau și se zideau azi cu umătoarele trei părți principale:

1. Altarul, partea cea mai sfântă a bisericii, în care se aduce jertfa cea fără de sânge a sfinților. Cuminecături. Altarul își are mîrea dela sfânta masă, sau altar, care se cheama în primul altar. E totodată și partea cea însemnată, care nu poate lipsi nici o biserică și biserică fără de altar n'ar mai fi biserică.

2. Naia, sau corabia, sau navele este partea a doua a bisericii. Ea are mai multe împărțiri pentru unele lucrări din serviciu divin, cât și pentru starea credincioșilor, cum sunt: cântăreții, copiii feciorii, barbații, fetele, femeile căsătorite. Împărțirile acestea ale naiei pentru felurile de ascultătorilor din biserică, fost și în cele mai vechi timpuri. Ele și-au avut și își au și azi meieri adânci și pentru ca săvîșirea slujbelor să fie ascultată și văzută de toți din biserică, și pentru ca liniștea lăuntrică, credincioșilor să nu fie tulburată.

3. Tinda, sau pronaosul este partea a treia a bisericii. Cele multe biserică de azi nu au această parte în felul cum o veche, ci e — așa zicând — micșorată. De fapt azi numim tinda puținul loc de sub turnul. Dar nici în vechime nu era mare tinda bisericilor mici de sate, iar de altă parte și azi mare tinda în bisericile, ai căror credincioși pot să o facă. Tinda era locul unde stăteau păgânii cari se pregăteau să primească vîșăturile creștinismului. Tot de se așezau cerșitorii, cari așteptau mila celor ce intrau în biserică prin tindă.

Altădată vom lua aceste părți una câte una, arătând obiectele din ele și rostul acestora. Acum spunem câteva cuvinte despre tinda bisericilor de azi. Păgânii, cari se pregăteau pentru încreștinare, nu avem. Au rămas, mai ales la orașe, în tinda bisericilor numai cerșitorii. Adecă totuși stau și alții. Stau cei cari intră în biserică numai pe câteva minute și mai mult din curiozitate, să vadă cu ochii trupești, iar nu cu cei sufletuști. Și aceasta este un fel de cerșitorie. S-au chiar un fel de păgânism, care însă nu se pregătește de încreștinare, ci pornește spre descreștinare. — Tu, creștine, cum intri în biserică, cum te simți în biserică? Cerșitor, păgân sau ca un fiu cuvîncios în casa Tatălui tău celui cerească? — F. C.

*Pentru acele publicate aici, redacția nu ia nici o răspundere.

«CUTIA SATELOR»

Declarație de impunere

Am cumpărat o declarație de impunere, a 2 lei, pentru a-mi exercita un drept civic, vezi Doamne și aceasta e un drept să contribui cu punga la ușurarea statului dătător de pâine, că e cu sau fără timbru, să nu te privească, — care devine obligație numai când fiscal te va fi constatat de bun subiect imposabil. Fiscal, la această constatare, îți cere să-i mărturisești cu sinceritate tot de ce te bucuri, — să-ți puni mâna pe partea unde-ți bate inima, dacă-ți mai bate, și tu biet contribuabil îți vei căuta inima la tâmpă, unde te-au apucal sudorile reci și se ncoardă artera, de numai că nu pleznește, și vei lua un condei, te așezi frumușe la biroul tău sau la masa de frământat aluat ce o căpătași dela soacra dumitale — zis să fie: Dumnezeu s'o ierte, — și, și, vei tuși una, și iară vei tuși, până ți ai făcut-o declarația toată, dela alfa până la zet.

La capătul declarației vei pune semnătura, așa cum cel de sus te'nvață, sau nu mai pui nici o semnătură, să nu te mai știe nici cel de sus. Numai la „datele statistice” să iai seama, pentru că acestea te vor da gata și-ți vor mări capacitatea de plată, și de ar fi să răspunzi că unde stai, scrie că „stai” prost, că locuiești într'un buloi, ca Diogene, că ziua la amezzi cauți cu felinarul în mână pe adevăratul contribuabil care să-ți țină locul, că singurul mobilier îți este un cui, un biet cui și o sfoară, că servitor ai numai unul, pe care îl aștepti cu nerăbdare să-ți sârvească prohodul, că, ferite-ar Dumnezău de ei, nici nu vrei să vezi, dar să mai ai și în familie perceptori, că n'ai cal, dar, de trebuie te prefaci și 'n măgar, și în orice patrăped, chiar și de cel care 'mpunge, că pentru trebuințele profesionale ai o singură trăsură: picioarele cari, săracele, abea de se mai trag, că automobil n'ai, dar ai benzină să-ți dai foc, că ai în sarcină o familie hemăsiță care-ți roade urechile, o soție care te dă de partea stângă, o soacră — ah, soacrele, — care-ți macină zilele și, așa, mai departe.

Dar, drag contribuabil, să nu care cumva să dea peste tine dracul, să declari ce faci noaptea, ce mânânci Duminică la amezzi, că ești ministeriabil, că ai rudenii simandicoase, că nu ești înscris între șomeri sau că ești carnivor. Nu! Spune așa: eu En, En, fac pe dracu 'n patru s'ajung la o lulea de frunze de bagrini, feri-m'ar sfântu, inghita-mă pământu' dacă mai am ceva mobilier afară, de, cum am zis — un cui, un biet cui și un streang și drept imobil, coi ochi imobili privind cu jind la lună și la stele și la amare zilele nele, ca vai de ele...

Xe—R—Xe.

Un sindicat de export la Arad.

Spre a incuraja creșterea de vite și spre a se intensifica și mai mult exportul se înființează un nou sindicat.

Văzându-se frumoasele rezultate pe cari le-a obținut sindicalizarea exportatorilor și crescătorilor de vite în țară, autoritățile superioare și exponenții exportului din Arad au luat inițiativa de a înființa și aici un **Sindicat pentru încurajarea creșterii raționale a vitelor și exportului de vite și carne proaspătă.**

Județul Aradului aziăzi devine județ de frontieră, cu abatoare moderne și cu agricultorii harnici este predestinat să fie premergător în viața economică a țării. Așezarea sa în cel mai apropiat punct de pietele consumatoare și în special de Viena, a determinat pe factorii negoțului cu animale și carne să se gândească la o organizare a crescătorilor. Acest lucru este merit s-ăl face, în primul rând, sindicatul, în organizare, și apoi cooperativele ce se vor înființa în diferitele comune.

Potrivit legii sindicatelor membri acestora vor fi exportatorii de animale, crescătorii și persoane cari se ocupă intens și cu succes de această problemă.

Agricultorii crescători de animale nu vor avea nici o sarcină în sindicat, ei nu vor plăti nici

taxe de înscriere și nici taxe de membru.

Dar fiind că adunarea generală de constituire se va convoca pe una din zilele săptămânii viitoare, agricultorii cari doresc să intre — și uoi îi îndemnăm să facă aceasta — în sindicat vor semna liste, prin cari declară că doresc să intre în sindicatul ce se înființează, vor face acest în fața unui notar public sau judecător și vor binevoi a trimite un delegat al lor la Arad sau vor trimite listele pe adresa dlui prof. **Ilie Ardelean, dela Școala Comercială Superioară din Arad, Piața Xenopol No 1.** Dsa se va îngriji ca cei semnați în liste să fie înscr și de membri în sindicat.

Credem că este inutil să arătăm care sunt avantajele funcționării unui sindicat în Arad. Este suficient să arătăm că sindicatele urmăresc eliminarea din comerțul cu animale a atâtor samsari, cari toți la rând urmăresc câștiguri în paguba crescătorilor. Prin sindicat crescătorul ajunge în direct contact cu exportatorul, se orientează precis asupra pieței: cunoaște nevoile pieței consumatoare și prețul pe care îl oferă. Este, în consecință, ferit de mijlocitorii prea mulți cari îl păgubesc.

Teatrul Național din Cluj

va reprezenta

Vineri, ora 9 seara, piesele „O noapte furtunoasă” și „Conu Leonida față cu reacțiunea,” de Caragiale. Bilete la Librăria Dicesană.

Răutăți mici pentru oameni mari

de Al. NEGURĂ.

D-lui dr. N. Lupu

Era și natural, ce-a făcut ei? Și gestul, priceput i-a fost, în urmă: Un lup, nu se prefacă într'un miel. Ca să devină element de turmă!

D-lor N. Iorga și C. Argetoianu

Când totu deveni-va „fapt istoric” De ei se va vorbi ca de un duel... Așa cum astăzi, de vorbești, de Yorik, Nu poți să n'aduci vorba... de Hamlet!

Unui primar „Medic de copii”

Primaru-i medic de copii. O știi și eu și tu o știi! De aceea! pe la primărie, Nu-i, Doamne Sîinte, cine știe... Că-auzi și de-o... copilieră!

Tribunalul din Timișoara

a desbătut M'ercuri în 13 Ianuarie procesul advocaților Dante Gherman și Aurel Cuciuc din Arad, învinuți în privara anului trecut, de către soția unui cărciumar Szabo din Arad că ar fi obținut de la ea o intabulare pe nedrept. De partea apărării au pledat numeroși advocați din Timișoara, Dr. Nestor Porumb, Botez C. Brudariu, Coman apoi d Atenasi ade din Arad și Dr. Vsiliu din Cluj cari au asistat pe colegii lor dela Arad.

Reprezentantul Ministerului publice, lăsând în aprecierea Tribunalului constatarea culpabilității sau a neculpabilității advocaților. Tribunalul compus din d. Președinte Lupan și jud. Hiotu, după 2 minute de deliberare, declară nevinovați pe advocații Dr. Dante Gherman și Aurel Cuciuc, absolvându-i de orice vinovăție.

Sentința a rămas definitivă.

Briciuri, foarfeci și toffelul de mărfuri de oțel cu prețuri moderate se află la firma

Tejnor & Co cuștar și ascuștor ARAD. Piața Avram Iancu 21

1. Toate registrele Jurnal și Inventar, cari până la 1 Ianuarie 1932 au fost timbrate pe file cu Lei 4,50 conform Art. 4 & 19 din Legea Timbrului, se vor timbra cu începere dela 1 Ianuarie

O rețetă pentru curățirea Aradului de zăpadă în viitor.

— Cum să evităm accidentele și să asigurăm circulația veciculelor. —

Harnicii noștri consilieri municipali vor fi crezând că cu topirea zăpezii ce a căzut din belsug în noaptea de Revelion, s'a sfârșit și cu iarna și, de acum au să se întorcă rândunelele și să dea mugurii.

N'ar fi rău. Numai că și harnicii noștri consilieri municipali o știu că ne găsim tocmai în toial iernei și în fiecare moment ne putem aștepta să se bată din nou sfinții din cer cu pernele și să ni le baricadeze arterele principale de circulație, din care cauză apoi să suferă întregul oraș și să ni se fractureze picioarele până, municipiul, într'u târziu abea, va putea mobiliza întregul aparat de curățire a zăpezii.

Drept e că numai odată ne-am văzut troenite străzile și ne-a fost destul ca să tragem toate învățăturile și pagubele din dispoziția de curățire anevoioasă și nevenită la timp. Am văzut atunci cum se periclitează viața celor cari circulă cu autobuze și automobile, cum se taie dintr'odată orice comunicație cu cartierele dela periferie și cum, dintr'odată încetează pulsul regulat al unei circulații orașenești. Drept e, deasemenea, că în toată țara a nins și că drumu-

rile ferată încă s'au închis, aceasta închidere a linilor c.f.r. însă s'a 'ntâmplat pe câmp, unde nu era cu puțină o imediată înlăturare a zăpezii. Un municipiu ca Aradul, oraș cu 77.000 locuitori, însă, va trebui să fie pregătit ca pentru orice cazuri de intepestații, întocmai cum e pregătit pentru cazuri de accidente, inundații și incendii. Nu se pot cauza pagube unei populații atât de mari precum nici însuși orașului, numai pentru că nu s'a prevăzut înzepezirea.

De teamă că și alte miazor ne vor găsi tot atât de nepregătiți și interzizați în măsuri ca cea dintâia, credem că e consult și bine să atragem atențiunea conducerii orașului, asupra acestui lucru de a fi pregătită și pentru altele noi înzepeziri. Nu știm dacă primăria a luat măsurile de preintimpinare, dar dacă le-a luat o felicităm, dacă nu, atunci să le ia.

Receta ce am putea-o da, încă de acum ar fi aceasta: șomerii să fie încă de pe acum împărțiți pe grupări, pe străzi și pe cartiere până la periferie, așa — cum s'a procedat în urmă, dar prea târziu și cu omitirea cartierelor marginase orașului. Șomerul să știe încă din momentul întocmirii grupării din care face parte că în duminăa zilei imediat următoare căderii de zăpadă să se prezinte la primărie sub urmările de a i se retrage ajutoarele. Aceste grupări puse apoi numai decât în acțiune, întâi pe liniile pe unde circulă autobuzele, vor putea fără mari greutate și fără să întrebuinteze târnacoape, ci numai mătură și lopeți, să curățe străzile cu circulație mare, fără a se lăsa ca zăpada să înghețe pe loc. În cazul când caldarămul nu s'ar putea curăți perfect din cauza căderii continue de zăpadă, trecătorile să fie presărate cu rumeguș sau năsip. Aceasta s'ar putea face și la colțurile de stradă, pentru a se evita eventualele răsturnări de automobile prin alunecare și deasemenea și pe străzile coboritoare pentru a se ușura înfrâuare, vehiculelor de ori ce tracțiune.

Ca un stimulent al posibilității de câștig, plata pentru lucrările de curățire să nu se facă cu ziua, ci după porțiunile de străzi curățite, — după sistemul acord, — determinându-se fiecărei grupări porțiunea de stradă, în lungime ce trebuie curățată în o singură zi. Altfel aceste lucrări nu se vor termina nici la sf. Gheorghe.

Aplicând un sistem ca acesta, vom da dovezi de caracterul ocidental al orașului și nu se va mai auzi nici un murmur de nesatisfacție sau de supărare din partea locuitorilor din Arad. — Cu puțină bună — voință și cu energie se va putea înlătura un inconvenient care ușor ar putea paraliza vieți.

Un arădan.

1932 cu timbru fiscal rotunjit la 5 (cinci) Lei.

Atragem atențiunea celor interesați, comercianți, industriași etc. ca cel mai târziu până la 1 Februarie 1932, să prezinte la Administrația Financiară Secția Timbrului registrele susamintite, pentru a se putea completa pe filele folosite dela 1 Ianuarie 1932 plusul de 50 bani, conform Legii modificate cu 1 Ianuarie 1931.

Complectarea se va face prin viză, eliberându-se chitanțe.

Cei ce nu se vor conforma dispozițiilor de mai sus, se vor amenda cu de cinci ori taxa de timbru, conform Art. 84 din Legea Timbrului.

Primăria comunei Chișineu Criș. Nr. 1410/1931.

Publicațiune.

Primăria comunei Chișineu Criș va ținea în ziua de 23 Ianuarie 1932 orele 10 a. m. licitație publică pentru dare în inreprimde-e a curățitului pieței comunei și târgului de vite pe 1932 conform dispozițiilor Legii Contabilității publice — în localul Primăriei comunale.

Chișineu Criș, la 4 Ian. 1932. Primăria comunei.

Enric M á l k a cofetăria ARAD, Bul. Regele Ferdinand 5.

recomandă on. public produse de cofetărie delicate cu preț moderat.

Săptămâna

In atenția cititorilor noștri țărani!

Dat fiind faptul, că prețul produselor agricole este în scădere continuă, pentru a ușura cititorilor noștri abonarea, am redus cu 1 IANUARIE

Abonamentul:

anual la 120 Lei.
Pentru autorități, întreprinderi și instituții anuale 200 Lei.
pentru străinătate an. 250 „
Publicații și alte inserate oficiale, cuvântul 2 Lei. Publicații și inserate mai mult de 25 cuvinte, taxă fixă 50 Lei.
Reclame, pe cm. patrat 3 Lei

Ziarul apare săptămânal, Duminică

CALENDARUL SĂPT.

Ianuarie 31 zile

18 — Luni
19 — Marți
20 — Miercuri
21 — Joi
22 — Vineri
23 — Sâmbătă
24 — Duminică

Duminică a avut loc în cadre solenne și în prezența unei mari mulțimi, înmormântarea defunctului ministru de justiție Constantin Hamangiu. După serviciul Divin oficiat la Biserica Domnița Balașa au luat cuvântul numeroși oratori.

Șase indivizi încercând să treacă Nistrul pe la Soroca, spre Rusia, au fost observați de grănicerii români și fiindcă ei la somațiunea legală nu s'au oprit grănicerii au tras asupra lor, omorându-i pe loc. Ei erau comuniști ovrei din Soroca și voiau să fugă în Rusia. S'au ordonat o severă anchetă.

D. prof. Iorga, afirmativ ar fi declarat, că jurnalul Consiliului de miniștri relativ la reducerea pensiilor, va fi scos din vigoare.

TRADIȚIONALUL BAL costumat (costume naționale) al Reuniunii Femeilor Române din Arad va fi la 1 Februarie 1932. Totodată societatea românească este invitată la acest bal. Dacă din greșală un intelectual român n'a primit invitație să se considere invitat pe aceasta cale or poate avea dela secretara Reun. D-ra T. Bogdan dir. Int. de fete Str. V. Stroescu 4.

D. Ionescu-Sisești, ministrul agriculturii își menține demisia, asupra căreia se va hotărî după revenirea în țară a dlui Argeto anu.

Dăm mai jos câteva date referitoare la mișcarea populației din anul 1931 în orașul Arad; s'au născut 1259, au decedat 1340, s'au încheiat 643 căsătorii și s'au înaintat 73 de divorțuri.

Comparând cu datele anului 1930 se constată că natalitatea este în descreștere, decese și căsătorii egale, iar divorțurile în scădere.

„Cea mai mare atracție a sezonului va fi BALUL PRIMĂRIEI care are loc Sâmbătă 23 Ianuarie 1932 orele 9 seara în saloanele, PALATULUI PREFECTURII aranjat de: „Biroul Central pentru asistența SOMERILOR” cu concursul: Autorităților și al tuturor Societăților de binefacere locale.

D. Dr. Pop Valeriu, ministrul Ardealului a fost numit ministru de justiție în locul decedatului C. Hamangiu.

Gazetele din Capitala pretind a ști, că Ministerul Ardealului va rămânea vacant, din cauză bugetară, ori se va transforma în subsecretariat de stat.

Societatea Principele Mircea din Arad aduce vii mulțumiri tuturor cari participând la balul costumat al copiilor, ținut la 6 cor. în sala Hotelului Central, au contribuit astfel la fondul de sprijinire a copiilor și mamelor.

De închiriat în stațiunea balneară Vața de Jos, prăvălie, restaurant, terasă de vară, cârciumă, fabrică de sifon cu aranjamentele necesare, camere de hotel cu aranjament (perini, plapoame, albituri, etc.) ghetar cu ghiță, pivniți, magazii, 3 camere pentru locuit, bucătărie instalată, o grădină mare. Gurba Petru.

Atențiune! Dnii abonați sunt rugați a ne comunica schimbarea adresei precum și orice nemulțumire privitoare la primirea nereglată a gazetei.

Administrația ziarului.

„Românul”

Religia, biserica și Marxismul.

Urmare dela numărul trecut

Ca și când ar fi existat vîodată în lumea aceasta o religie fără biserică! Simple spelelucări filozofice despre fii țele singuratic, supranaturale și actuale, pot fi „chestiuni private” singure religie pozitivă, însă ce re unește cea mai mare mulțime a omenirii într'o credință și într'un rit, este un ce comun și biserica. A ataca biserica, fără ca religiei să i se atingă un fir de păr, este o născocire sireată a politicii marxiste, cu care poate impună credincioșilor săi de partid însă nu va ajunge niciodată la scopul urmărit cu credincioșii bisericii. Chiar și acele elemente tinere ale spiritualității evanghelice, catolice și ortodoxe, cari sunt aderenți ai socialismului, au tras o linie vizibilă de diferențiere între socialismul creștin și socialist mul atcu. Ei presimțesc cu to dreptul, că neutralitatea marxismului față de religie (ce așa zisă „chestiune privată”) este numai o mascare și de fapt marxismul este lipsit de credință până la absurd. Și nici nu sunt absente din partid, vocile, cari în acest punct, dau dreptatea lui Leni. Diferența între acești puritani zgomofoși, este doar aceia, că unii zic: învățați masele să cugete ateistic, pentru a fi căș igit, apoi, marxismului, pe când ceilalți zic: noi trebuie numai să-i organizăm după metoda marxistă și ateismul vine dela sine. Diferența este fără importanță.

Principalul rămâne pentru totdeauna: lupta de nimicire a tot ce este tradiție și autoritate.

Noi oamenii inteligenței burgheze, cari nu considerăm la nici un caz tot ce ni se dă la mână de sfânt și tot ce da ce spre putere de necontrolabil, vedem social-democrația stagnând mereu într'o situație dificală. Noi la nici un caz nu suntem conservativi în înțelesul de partid al cuvântului ei, simplaminte, nu voim să ne pierdem terenul de sub picioare! În Anglia, unde poți fi socialist fără ca să fi înhamat în țagma luptei de clasă, unde de exemplu e un lucru de toate zilele deschiderea unei ședințe socialiste cu o rugăciune, este pentru intelectuali cu mult mai ușor a găsi modalitatea unei apropieri comode față de partidele muncitorești. La noi e cu totul altcum. Și tocmai fiindcă este altcum, de aceia e așa de greu a crede, că intelectualii burghezi, cari la noi luptă sub flamura românomarxismului și-au putut abandona așa de ușor tratatul lor social și spirital, pe cum o afișează cu atâta fanfaronandă la toate răspântiile socialiste. Eu nu voesc să calomniez pe nimeni, însă dela acești oameni aud totdeauna strukurându-se câte un tou fal. Ei sunt aceia, care declară război vechilor așezăminte sociale. Ei sunt ultrarepublicanii; Jos cu ce aparține istoriei! Ei sunt predicatori unei noi dreptăți, a unei noi morale și a unei estefici noi șiscănteietoare(?). Ei se năpustesc asupra

sufletului lipsit ce spărare al poporului de rând, cu o clarificare, ce nu mai vrea să suporte iatunerecul legendelor, nici crepusculul romantismului și nici o nebulositate a basmului, o clarificare ce luminează, însă, în toate adâncimile cu lumina ei revelatoare a unui materialism rece, ce își fură ochii și îi îngheață inima, a carei intensitate te îngrozește și te învață să înțelegi amarăciunea cuvântului „cunoaștere”. Ei formulează programul partidului, în care se evidențiază lupta de clasă.

Eu nu năzuiesc a înțelega nici unui onor politic, și dacă ar fi să năzuiesc vîodată, n'aș vrea, în nici un caz, să fiu în pielea orăcui conducător al proletariatului.

Nu pricep acești domni, că fără tradiție și fără autoritate nu poate fi menținută ordinea nici măcar într'un partid așa zis proletarist? Cum pot ei crede, că ar fi în stare să-și domineze propriul lor partid, și numai opt zile, fără cultivarea tradiției și fără respectarea autorității? Și nu înțeleg acești fanatici că armele cu cari azi ei distrug întăriturile orpinei morale și sociale, ca mâine aceiași arme se vor întoarce, cu aceiași logică chiar contra lor? Nu poate distruge nimeni fără pedeapsă, toate stăvilele și zăgazurile. Cei ce o cutează se vor îneca în valurile ce vor erupe cu fu ie. Și după ce catastrofa va fi trecut se vor fixa zăgazuri și stăvile mai întărite ca cele anterioare.

Distrugătorii ordinii sunt totdeauna și distrugătorii libertății.

Coriolan Bărbat.

AVIZ I.

În conformitate cu ordinul Ministerului de Finanțe No. 322723 din 14 Decembrie 1926 se invită toți proprietarii Cafenelelor, restaurantelor, berăriilor, școalelor de dans și altor locale unde este muzică până la 31 Ian. 1932 să depună la percepția respectivă declarațiunea care va cuprinde următoarele:

1. Numele proprietarului (exploataătorului)
2. Felul localului și dacă e permanent sau temporar
3. Strada și No. casei
4. Felul muzicii, orchestrei sau spectacolului
5. Impozitele fiscale ce plătește,
6. Chiria și cheltuielile zilnice ce au,
7. Semnătura

Notăm că cei ce nu vor face declarațiunea în termen, vor fi considerați ca contravenienți și amendați conform legii.

AVIZ II.

În conformitatea cu ordinul Ministerului de Finanțe No. 1200/1929 se invită toți proprietarii automobilelor (afară de auto taxi și camioane) să depună până la 31 Ian. 1932 la percepția respectivă declarațiunile cari vor cuprinde:

1. Numele proprietarului
 2. Marca și tipul automobilului și dacă e în his sau deschis
 3. Greutatea
 4. No. de circulație
- Nedeclararea automobilului va fi amenințată cu întregul impozitului.

Teatrale

Două reprezentații „Cercul” și „Ana Karenin”

În o singură săptămână, Aradul avuse consecutiv două reprezentații teatrale românești: Joi, 14 cor., teatrul național din Cluj a reprezentat comedia „Cercul” în 3 acte de Somerset Maugham. Deși în fața unui public puțin, a stalului aproape gol și a lojelor compacte goale, artiștii tătăși ne-au dat un joc admirabil. Piesa găsi în dnii N. Dimitriu, I. Tălvăn, N. Neamțu-Ottonel, I. Vanciu și în dnele Olimpia Bărsan, Athena Dumitrescu și Victoria Dimitria niște interpeți remarcabili. Cauzalipsirii publicului dela teatru o vedem în întâ ziața anunțare a piesei precum și că publicul care frecventază teatrul românesc se pregătise pentru piesa „Ana Karenin” anunțată cu o lună înainte ș'apoi — doamne — și criza asta te oprește să vezi două reprezentații una după o'altă.

În ziua următoare, Vineri, 15 cor. s'a reprezentat drama „Ana Karenin” în 5 acte de Edmund Guiraud după romanul lui Tolstoi. Această creație a artei pure a stors mulți lacrimi și și mai multe aplauze bine meritare. An șașbul Maria Filotti a știut să ne dea o piesă după intențiunile auto ului. Varietatea caracterelor și sunți ilor a fost redată cu un ad vârat talent de fiecare actor din această trupă ce își creeri renumele prin jocul adevărat de artă

Dna Maria Filotti în rolul sau greu al Anei Karenin a interpretat cu un puternic talent sbuciumul sufletesc al unei mame, al soției și în acelaș timp al amantei. Drama pornește dela o simplă întâmplare, a unei întâlniri a Anei Karenin soția ministrului Conte Karenin și mama copilului lui Sergiu cu Căpit. Conte Wronsky și se desvârșește în amorul ce se naște între ei pentru a se termina cu o prăbușire spirituală și morală ce provoacă în amantă renunțarea de a-și fi părăsit soțul, pe ministrul Conte Karenin (d. Petre Struza) și fiul ei Sergiu (Dș. Coca Mia) la cari s'ar întoarce dacă n'ar iubi prea mult pe bărbatul de lângă ea-și tulburarea de a se vedea în urmă disprețuită de o societate care o admirase și părăsită de Wronsky amantul ei pe care n'a încetat să-l iubească nici atunci când, acesta, dă cele distiți semne de infidelitate și de răceală. Problema luptei între iubirea de mamă și amor își găsește deslegarea finală sguduitoare pentru spectator, în sinuciderea Ana Karenin ș'aruncă sub trenul cu care i se ducea anutul.

Ce am putea spune în general despre interpretarea acestei drame? Respirațiile oprite la fiecare scenă, privirile înlăcrimate și furtuna de aplauze a publicului care a erupt spontan după fiecare act sunt de o mai mare clovență pentru valoarea piesei și a talentului fiecărui actor. Atât Dș. Tanți Benescu în rolul soției lui Arkad evici Stiva fratele Anei Karenin, Medinée Șibin (contesa Mlagkita), Dna Anicuța Căteje (printesa Serbatzky), dna A. Serban (Kitty), Dna S. Adiana, S. Melianu, Nelly C-tinescu, cât și dnii Petre Struza (ș'ul Anei Karenin), Mielu C-tescu (amantul Anei K.), M. Nichita (fratele Anei K.), R. Bourreau, E. Obreja și ceilalți, fiecare în parte, până în rolurile mai puțin mari, au fost la înălțime. Dș. Coca Mia în rolul lui Sergiu, fiul Anei Karenin, a fost dulce. Au fost deosebite de buni Dna Anicuța Vlădicescu în rolul matronei, d. C. Bottez în rolul ordonantei lui Wronsky și d. T. Botez în rolul lui Matei.

Spectator.

Redactor responsabil I. ARDELEAN